

Textiel in Transitie

Richting duurzame en rechtvaardige banden met het Mondiale Zuiden

Stand van Zaken/Probleemstelling

De huidige Nederlandse export van gebruikt textiel houdt een onevenwichtig systeem in stand. De economische voordelen komen voornamelijk ten goede aan Nederlandse bedrijven, terwijl de ontvangende landen in het mondiale zuiden de milieu- en sociale kosten dragen. Dit systeem bouwt voort op koloniale structuren uit het verleden. De mondiale handel in tweedehands textiel biedt weliswaar economische kansen voor de ontvangende landen in het mondiale zuiden, maar heeft zich ontwikkeld tot een complexe uitdaging die vooral ontwikkelingslanden treft. De Nederlandse rol als een van de grootste exporteurs van gebruikt textiel wereldwijd heeft veel meer politieke aandacht nodig, gezien de groeiende zorgen over de duurzaamheid en rechtvaardigheid van deze praktijken.

De textielhandel brengt aanzienlijke negatieve sociaal-economische gevolgen en milieuschade met zich mee in de ontvangende landen. Het gebrek aan een effectieve recycling infrastructuur in de ontvangende landen leidt vaak tot openluchtverbranding van textiel en illegale afvaldumping in de natuur en rivierbeddingen, waarbij schadelijke stoffen zoals microplastics vrijkomen. De dalende kwaliteit van geëxporteerd textiel door fast fashion zorgt voor financiële onzekerheid bij lokale handelaren en vergroot de uitdagingen rond afvalbeheer. Dit treft vooral kwetsbare groepen die afhankelijk zijn van textielhandel als bron van inkomsten, waardoor hun economische positie verder verzwakt wordt.

Op de lange termijn kan dit de handelspositie en reputatie van Nederland schaden, zoals blijkt uit het afval importbeleid van landen als China. Door in te zetten op Europese maatschappelijke verantwoordelijkheid kan Nederland bijdragen aan een duurzamer textielhandel systeem.

Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag: **Hoe kan Nederland haar beleid zodanig vormgeven dat de export van gebruikt textiel naar Kenia, Ghana en Pakistan een meer rechtvaardige en duurzame vorm aanneemt, terwijl zij haar eigen strategische belangen waarborgt?**

Focuslanden

We spitsen ons onderzoek toe op drie landen in het Mondiale Zuiden die elk een aanzienlijk volume gebruikt textiel uit Nederland ontvangen, te weten Pakistan, Ghana en Kenia. We hebben deze landen gekozen omdat ze geografisch, economisch, en politiek als verschillende schakels dienen in de complexe internationale waardeketens van gebruikt textiel.

Zo voert Pakistan aanzienlijke volumes door naar andere landen in het Mondiale Zuiden, terwijl Ghana als eindbestemming van onbruikbaar, vaak synthetisch textiel ernstige schade ervaart aan milieu en publieke gezondheid. Kenia wordt eveneens geconfronteerd met deze problemen, maar toont ook aan hoe de gebruikte textielhandel aanzienlijke werkgelegenheid kan creëren.

Bovendien spelen Keniaanse belangenorganisaties een belangrijke, soms tegenwerkende, rol in internationale discussies over de regulatie van gebruikte textielexport. Deze drie landen hebben allen te maken met complexe, ingrijpende en wisselende problemen. Door ze alle drie te onderzoeken, hopen we de problemen uit de textielketen vanuit complementaire invalshoeken te bekijken en zo beleidsoplossingen te vinden die wereldwijd relevant kunnen zijn.

Het huidige Nederlandse beleid

De overheid erkent dat de textielindustrie aanzienlijke milieuwinst kan boeken. Vooral de export van gebruikt textiel naar het Mondiale Zuiden speelt hierbij een grote rol. In 2020 werd het Beleidsprogramma Circulair Textiel gelanceerd, gericht op recycling in Nederland en het beëindigen van afvalexport in 2050 (Van Veldhoven, 2020). In december 2024 werd het programma geüpdatet, waarin de schadelijke rol van de export van gebruikt textiel opnieuw wordt benadrukt en Nederland verder inzet op de aanpak hiervan binnen EU-verband (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024).

Dit wordt weerspiegeld in de EU Strategie voor Duurzaam en Circulair Textiel. Hierin ligt de nadruk op duurzaam textiel, minder “fast fashion” en meer verantwoordelijkheid bij producenten (Europese Commissie, 2024).

Met de Waste Shipment Regulation (WSR) poogt de EU de circulaire economie te verbeteren, zodat afvalbestemmingslanden niet belast worden met milieuvervuילendafval. De WSR verbiedt niet gevaarlijk afval export naar non-OECD landen zonder hun toestemming (EUR-LEX - 32024R1157 - EN - EUR-LEX, z.d.; Waste Shipments, 2024). Daarnaast verplichten de EU Kaderrichtlijnen Afvalstoffen lidstaten een gescheiden inzameling te hebben voor textielafval, waarbij het hergebruik ervan wordt gestimuleerd (EUR-LEX - 02008L0098-20180705 - EN - EUR-LEX, z.d.).

Gaten in huidig beleid

Misbruik van HS 6309 in textielketen

Textiel van lage kwaliteit, dat vaak niet recyclebaar is, wordt regelmatig geëxporteerd onder HS-code 6309: "tweedehands kleding". Ontvangende landen kunnen dit textielafval niet gebruiken of verwerken, waardoor het op afvalhopen belandt en milieuschade veroorzaakt (Circle Economy, 2023).

Weinig transparantie, weinig verantwoordelijkheid

De Nederlandse textielexport is complex en gaat vaak van sorteerbedrijven in Nederland, naar Oost-Europa, om daar verder verscheept te worden naar o.a. naar onze focuslanden. Door de vele schakels in de keten wordt verantwoordelijkheid vaak verschoven, wat het moeilijk maakt om de oorsprong en het verdere lot van de kleding te achterhalen (Circle Economy, 2023).

Vrees voor negatieve gevolgen van strengere regelgeving

Ontvangende landen, zoals Pakistan, Ghana en Kenia, hebben een economie die voor een groot deel afhankelijk is van de tweedehands textielindustrie. In Kenia zijn 2 miljoen mensen werkzaam in deze handel, waarop 6,5 miljoen huishoudens afhankelijk zijn (Gros, 2024). Er wordt door deze landen gevreesd dat uitbreiding en verscherping van de conventie van Bazel naar textiel, zoals nu voorgesteld door een aantal EU landen, negatieve sociale en economische gevolgen met zich meebrengt, waaronder werkverlies en minder toegang tot betaalbare kleding voor kwetsbare gemeenschappen (Gros, 2024).

Ontvangende landen worden hierdoor overspoeld met textiel dat zij niet kunnen gebruiken of verwerken. Multi-Annual County strategies & de Afrikastrategie: In de MAC strategies en in de Nederlandse Afrika strategie wordt textiel niet genoemd (Nederlandse Afrikstrategie, 2023; MAC strategy Kenia, 2023).

THE
WEST
WING

Overproductie door fast fashion

De kwaliteit van gebruikt textiel is in de loop der tijd sterk afgenomen. Dit wordt vooral toegewezen aan de opkomst van 'ultra fast fashion'. Dit niet-recyclebare textiel is zeer goedkoop en bovendien erg populair door agressieve marketing, zonder effectieve regulering (Circle Economy, 2023).

Mogelijke beleidsoplossingen

Leiderschap in het textielvraagstuk

Als een van de grootste exporteurs heeft Nederland de mogelijkheid economisch (en politiek) gewicht in te brengen. We zullen adviseren uitbrengen over de vraag of het wenselijk en effectief is voor Nederland om zich aan te sluiten bij de huidige textiel-voortrekkers (Frankrijk, België, Denemarken) binnen Europa. Hierbij houden we de economische impact voor de Nederlandse sorteer- en recycle-industrie voor ogen, en onderzoeken we ook of er effectievere, alternatieve politieke routes bestaan.

Versterken van verdragen & naleving

Ondanks de invoering van verschillende EU-verdragen is er beperkt inzicht in de textielketen en onvoldoende naleving. We zullen onderzoeken hoe EU-verdragen en nalevingsmechanismen (zoals UPV-regelingen, douane-processen) transparanter en efficiënter kunnen functioneren, zowel binnen de EU als met exporterende landen.

Capaciteitsopbouw en steun ontvangende landen

We zullen analyseren welke concrete instrumenten Nederland heeft om de verwerkingscapaciteit van Kenia, Ghana en Pakistan te versterken. Hierbij willen onderzoeken welke instrumenten het beste passen bij de economische en politieke context, en hoe ambassades hierin kunnen worden ingezet (bv: handelsmissies, PIB's, infrastructurele projecten)

Duurzame productie en innovatie

We willen onderzoeken of het voor NL bevorderlijk is zich te richten op de chemische component(en) van textiel. Dragen strengere regelgeving of een verbod op het gebruik van bepaalde kunststoffen (ook in eerstehands kleding) bij aan het verminderen van de afvalproblematiek?

THE WEST WING

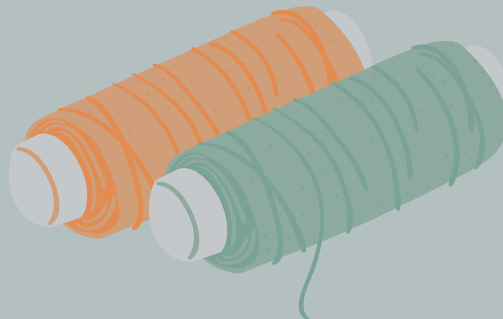
Rol van jongeren

Als jongeren denktank kunnen we de stem van jongeren niet genoeg onderstrepen, ook binnen textielexport. In Nederland kunnen jongeren bijdragen door bewustwording te creëren, innovatieve oplossingen te ontwikkelen en bedrijven en overheden aan te moedigen tot duurzame en rechtvaardige handel.

In Kenia, Ghana en Pakistan vervullen jongeren vaak een dubbele rol. Ze zijn enerzijds slachtoffer van slechte arbeidsomstandigheden, maar anderzijds kunnen ze, met de juiste ondersteuning, ook aanjagers van verandering zijn. Door lokaal ondernemerschap en duurzame productie te stimuleren, dragen zij direct bij aan een rechtvaardigere textielketen. Het betrekken van jongeren in dit proces sluit naadloos aan bij de missie van de West Wing om nieuwe perspectieven te bieden op internationale samenwerking én laat zien hoe jongeren cruciale spelers zijn in het realiseren van een duurzame toekomst.

Trackleden

Coppens, Dagmar; Groeliker, Anne; Hoffmans, Vincent; Lagerweij, Charlotte; Padmos, Pelle; Plompen, Yoko; Post, Bauke; Riksen, Rosaly; Rossi, Alessio; Schermers, Elise; Theuns, Chaim; van der Biezen, Tracy; van Toor, Vince; Vermeulen, Kamiel; Welsink, Jim.

Referentielijst

- Circle Economy. (2023, december). *Gebruikt textiel uit Nederland Bestemmingen, gebruik en risico's*. Informatie van de Rijksoverheid | Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/02/13/bijlage-7-onderzoek-export-textiel-nl>
- EUR-LEX - 02008L0098-20180705 - EN - EUR-LEX. (z.d.). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:02008L0098-20180705>
- EUR-LEX - 32024R1157 - EN - EUR-LEX. (z.d.). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj>
- European Commission. (2024, 10 december). *EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles*. European Commission. https://environment.ec.europa.eu/strategy/textiles-strategy_en
- GROS, M. (2024, 5 mei). *One man's trash: EU pitch to tackle textile pollution riles second-hand sellers*. POLITICO. <https://www.politico.eu/article/eu-countries-pitch-to-tackle-textile-pollution-some-countries-warn-harm-second-hand-sellers/>
- *Multi Annual Country Strategy 2023 - 2026 Kenya*. (2023). Ministerie van Buitenlandse Zaken. <https://www.netherlandsandyou.nl/documents/3651352/4374330/MACS%2BKenya%2B2023-2026%2BPublic%2BVersion.pdf/ed5b417a-24b9-8cd1-9f3e-7acec1fdf530?version=1.0&t=1691666509460>
- *Nederlandse Afrikastrategie*. (2023). Ministerie van Buitenlandse Zaken. <https://open.overheid.nl/documenten/68e1c3d0-5504-425e-b149-bef0772fcd85/file>
- Waste shipments. (2024, 6 december). Environment. https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/waste-shipments_en#objectives-and-aims